

Saksfremlegg

Tilstandsrapport barnehage Melhus 2024

Sakens gang:

Utvalgssaknr: Møtedato: **Utvalgets navn:**

27/25 04.06.2025 Utvalg for helse, oppvekst og kultur

82/25 17.06.2025 Kommunestyret

16.09.2025 Kommunestyret

Rådmannens forslag til vedtak:

Kommunestyret tar «Tilstandsrapport for barnehagene i Melhus 2024» til orientering og vedtar at følgende satsingsområder legges til grunn for arbeidet med økonomi og handlingsplan:

- Implementering av BTI
- Nærværsfaktorer og rekruttering
- REKOM, prosess mot felles plan fra 2026
- Medarbeiderundersøkelsen, oppfølging av resultat
- Matematikksenteret (4 barnehager)
- Digital kompetanseheving
- Iverksetting av ny tilvenningsplan for oppstart i barnehagen

Bakgrunn for saken

Tilstandsrapporten for barnehagene i Melhus 2024 gir en omfattende oversikt over kvaliteten i barnehagene, basert på data fra ulike kilder som BASIL, SSB KOSTRA-tall, foreldreundersøkelsen og utviklingssamtaler med den enkelte barnehage. Rapporten er en del av kommunens kvalitetsvurdering og internkontroll, og den brukes som grunnlag for prioriteringer i økonomi- og handlingsplanen.

Saksutredning

I Melhus gikk det per 15.12.24 920 barn i barnehage, fordelt på 14 kommunale barnehager, 3 ordinære private barnehager og 1 privat familiebarnehage. På grunn av lovendring har vi økt fra 11 til 14 kommunale barnehager, da Lundamo, Rosmælen og Flå har to hus som nå er registrert som egne enheter.

Tilstandsrapporten er en oversikt over deler av kvaliteten i barnehagene i Melhus, der kommunen som eier kan bruke dokumentet som et grunnlag for prioriteringer i økonomi- og handlingsplanen og som kunnskapsgrunnlag for barnehagen, rådmannen og politisk nivå.

Tilstandsrapporten beskriver mål for arbeidet i barnehagen og gir en oversikt over tilstanden på noen områder gjennom det tilgjengelige tallmaterialet. Data hentes fra Basil og analysebrettet, SSB KOSTRA-tall, foreldreundersøkelsen og utviklingssamtaler med den enkelte barnehage. BASIL er Utdanningsdirektoratets innrapporteringsystem for barnehager og barnehageeier. Alle barnehager skal levere årsmeldingsskjema per 15. desember hvert år.

Overordnet mål for Melhus kommune er at kommunen skal ha gode, tilpassede tjenester til barn/unge, voksne og eldre (økonomi- og handlingsplan 2024-2027), og herunder delmål som operasjonaliseres både på sektornivå og enhetsnivå. Barnehageloven, rammeplanen og kommunale og lokale planer gir rammer for hva et godt barnehage tilbud skal være, og barnehagene skal til enhver tid drives etter gjeldende lov og avtaleverk.

Tilstandsrapporten består av følgende hovedpunkter, kort oppsummert:

1. Barnehagekvalitet:

- Barnehageloven og rammeplanen setter krav til barnehage tilbudet
- God kvalitet krever systematisk arbeid og involvering av hele personalgruppen
- Kompetanse hos ansatte er avgjørende for kvaliteten

2. Kvalitetsutvikling gjennom REKOM:

- REKOM (regional kompetanseutvikling) bidrar til styrket samarbeid og kompetanseheving
- Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er en viktig del av kvalitetsarbeidet

3. Foreldreundersøkelsen:

- Foreldreundersøkelsen gir innsikt i foreldrenes opplevelse av barnehage tilbudet
- Resultatene brukes til å forbedre samarbeidet mellom barnehage og hjem

4. Nøkkeltall for 2024:

- Melhus oppfyller kravene til pedagognormen
- Andelen menn ansatt i barnehagene er høyere enn landsgjennomsnittet
- 94,6% av barna i Melhus har barnehageplass

5. Tilsyn etter lov om barnehager:

- Trondheim kommune har ansvar for tilsyn, godkjenning og behandling av dispensasjoner
- Temabaserte utviklingssamtaler gjennomføres for kvalitetssikring

6. Barnehagens ansatte:

- Ansattes kompetanse er den viktigste kvalitetsfaktoren
- Det er en gradvis økning i andelen barnehagelærere og fagarbeidere

7. Barn og foreldres medvirkning:

- Barn har rett til medvirkning i barnehagens daglige virksomhet
- Foreldreråd og samarbeidsutvalg sikrer samarbeid med hjemmet

8. Spesialpedagogisk hjelp:

- Barn med særlige behov har rett til spesialpedagogisk hjelp
- Kommunen skal sikre tilrettelagt barnehage tilbud for barn med nedsatt funksjonsevne

9. Minoritetsspråklige barn:

- 117 minoritetsspråklige barn går i barnehage i Melhus
- Språkarbeid er i fokus gjennom hele dagen

10. Opptak, kapasitet og prognoser:

- Melhus har ett hovedopptak i året og supplerende opptak ved ledige plasser
- Prognoser viser økning i antall barn frem mot 2045

11. Satsningsområder for 2025

Konsekvenser for økonomi

Eventuelle kostnader knyttet til satsningsområder må håndteres i de ordinære økonomiprosessene. Plan for tilvenning (jmf. Vedtak i utvalg for helse, oppvekst og kultur 2025-73) innarbeides i ØHP for 2026.

1. Kompetanseheving:

- **Videreutdanning:** Kostnader knyttet til videreutdanning for assistenter, barnehagelærere og styrere. Dette inkluderer kursavgifter, veiledning og eventuelle vikarutgifter
- **REKOM:** Tilskudd til regional kompetanseutvikling og kollektiv kompetanseutviklingstiltak. Dette kan innebære utgifter til samarbeid med universiteter og høyskoler, samt kostnader for implementering av kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

2. Bemanning:

- **Pedagognorm:** Kostnader for å oppfylle kravene til pedagognormen, inkludert lønn til barnehagelærere og fagarbeidere. Eventuelle utgifter til dispensasjon fra utdanningskravet og rekruttering av kvalifisert personale
- **Toppet bemanning:** Kostnader knyttet til økt bemanning for å sikre et godt barnehagemiljø og oppfylle verbalvedtak om bemanning

3. Inkludering og spesialpedagogisk hjelp:

- **Spesialpedagogisk hjelp:** Utgifter til spesialpedagoger, spesialpedagogiske assistenter og tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Dette inkluderer kostnader for skyss, reisefølge og tilsyn
- **Minoritetsspråklige barn:** Kostnader for tospråklige assistenter og tilrettelegging for minoritetsspråklige barn. Dette kan også inkludere utgifter til beredskapsplasser for flyktningbarn

4. Bygningsmasse og uteareal:

- **Utbygging:** Kostnader for utbygging og tilpasning av barnehagebygg, inkludert ny barnehage på Flå og alternativ til Strandvegen barnehage. Dette kan også innebære utgifter til vedlikehold og oppgradering av eksisterende bygg
- **Energieffektivitet:** Investeringer i energieffektive tiltak som solcellepaneler, varmepumper og LED-belysning for å redusere energiforbruket

5. Foreldreundersøkelsen og medvirkning:

- **Foreldreundersøkelsen:** Kostnader for gjennomføring av foreldreundersøkelsen og oppfølging av resultatene. Dette kan inkludere utgifter til informasjonsarbeid og veiledning i foreldrerollen
- **Barns medvirkning:** Utgifter til tiltak for å sikre barns medvirkning i barnehagens daglige virksomhet, inkludert verktøy og ressurser for å fremme barns stemme i et inkluderingsperspektiv

6. Satsningsområder for 2025:

- **BTI (bedre tverrfaglig innsats):** Kostnader for implementering av BTI, inkludert samarbeid med ulike tjenester og utvikling av tverrfaglige tiltak
- **Nærværsfaktorer:** Utgifter til tiltak for å forbedre nærværsfaktorer
- **Matematikksenteret:** Kostnader for pilotprosjekt med Matematikksenteret og utvikling av matematiske verktøy for barnehagesektoren. Disse kostnadene går først og fremst på ressurser til frikjøp
- **Digital kompetanseheving:** Investeringer i digital satsning og forskningsprosjekt, f.eks med Universitetet i Stavanger. Dette går mest på kostnader til ressurser for frikjøp. Dette må sees i sammenheng med digitaliseringsstrategien
- **Iverksetting av ny tilvenningsplan for oppstart i barnehagen.** Dette har en kostnad i forbindelse med ressurser til å sørge for at alle ansatte har det kunnskapsgrunnlaget som trengs for å iverksette og gjennomføre planen. Det vil også være en kostnad knyttet til besøksdager, da dette krever ekstra ansatte for å ivareta de barna som allerede er i barnehagen og samtidig ta imot nye barn og foreldre på besøksdagen

Konsekvenser for folkehelse

- Barnehagen er første trinn i et langt utdanningsløp og skal gi barn en god start, uavhengig av bakgrunn og behov. Barnehager av høy kvalitet har positiv effekt som varer hele livet.
- **Trygt og godt barnehagemiljø:** Barnehageloven krever at barnehagene skal sikre et miljø som fremmer helse, trivsel, lek og læring. Et trygt og godt miljø er grunnleggende for barnas psykiske og fysiske helse
- **Kompetanse hos ansatte:** God kompetanse hos de ansatte bidrar til et bedre pedagogisk tilbud og et tryggere miljø for barna, noe som igjen påvirker deres trivsel og utvikling positivt

Konsekvenser for klima og miljø

Barn er viktige ambassadører for en bærekraftig utvikling av miljøet. Å gi innsikt og forståelse av bærekraftmålene er med å fremme arbeidet med miljø og klima, for kommende generasjoner. Satsning på Grønt flagg gir barna innsikt gjennom ulike prosjekt ute på barnehagene, samt øker kompetansen hos de ansatte.

1. Bygningsmasse og uteareal

- **Inne- og uteareal:** Kvaliteten på barnehagenes inne- og uteareal påvirker energiforbruk og miljøpåvirkning. God isolasjon, energieffektive bygg og bruk av miljøvennlige materialer kan redusere klimaavtrykket
- **Naturopplevelser:** Barnehagenes vektlegging av naturopplevelser og utendørs aktiviteter kan fremme miljøbevissthet hos barna og redusere behovet for energikrevende innendørs aktiviteter

2. Transport

- **Skyss:** Tilrettelegging for gratis skyss til barn med spesialpedagogisk hjelp kan ha miljøpåvirkning avhengig av transportmidlene som brukes. Bruk av miljøvennlige transportalternativer som el-busser kan redusere utslipp

3. Mat og avfallshåndtering

- **Mat:** Barnehagenes mattilbud kan påvirke miljøet. Bruk av lokale, økologiske og plantebaserte matvarer kan redusere klimaavtrykket
- **Avfall:** Effektiv avfallshåndtering og resirkulering i barnehagene kan bidra til å redusere miljøpåvirkningen

4. Energiforbruk

- **Energiforbruk:** Barnehagenes energiforbruk til oppvarming, belysning og drift av bygninger påvirker klimaet. Energieffektivitetstiltak som LED-belysning, solcellepaneler og varmepumper kan redusere energiforbruket

5. Utdanning og bevissthet

- **Miljøbevissthet:** Barnehagenes pedagogiske arbeid med å fremme miljøbevissthet hos barna kan ha langsiktige positive effekter på klima og miljø. Barn som lærer om miljøvern og bærekraftige praksiser tidlig, kan ta med seg denne kunnskapen videre i livet

6. Planlegging og utbygging

- **Utbygging:** Planer for utbygging av nye barnehager og tilpasning av eksisterende bygg kan ha miljøkonsekvenser. Miljøvennlig planlegging og bygging kan redusere klimaavtrykket.

7. Samarbeid og nettverk

- **Samarbeid:** REKOM og andre samarbeidsprosjekter kan inkludere miljø- og klimafokus i kompetanseutviklingen. Dette kan bidra til å spre kunnskap og gode praksiser på tvers av barnehagene

8. Digitalisering

- **Digital satsning:** digital satsning kan ha både positive og negative miljøkonsekvenser. Digitalisering kan redusere papirbruk, men økt bruk av elektroniske enheter kan øke energiforbruket

Ved å vurdere disse aspektene kan vi få en bedre forståelse av hvordan barnehagene i Melhus påvirker klima og miljø, og hvilke tiltak som kan bidra til å redusere negativ påvirkning og fremme bærekraftige praksiser.

Konsekvenser for arbeidsmiljø

Et godt arbeidsmiljø i barnehagen er avgjørende for å sikre kvalitet i hverdagen og stabilitet i personalgruppa. Tilstandsrapporten gir innsikt i faktorer som påvirker barnehageansattes arbeidshverdag, som bemanningsnorm, pedagognorm, gruppestørrelser, areal, bygg, spesialpedagogiske behov og tilrettelegginger. Høyt arbeidspress, uforutsigbarhet og mangel på støtte kan føre til økt sykefravær, vanskelighet med rekruttering og beholde ansatte. Tilstandsrapporten kan brukes som et strategisk verktøy for å identifisere utfordringer og sette målrettede tiltak som styrker arbeidsmiljøet, og dermed være bærekraftig over tid.

Rådmannens vurdering og konklusjon

De økonomiske konsekvensene av tilstandsrapporten for barnehagene i Melhus 2024 innebærer investeringer i kompetanseheving, bemanning, inkludering, medvirkning og satsningsområder for 2025. Disse investeringene er nødvendige for å opprettholde og forbedre kvaliteten i barnehagene, og de vil bidra til å sikre et godt barnehagetilbud for alle barn i Melhus kommune.

Eventuelle kostnader knyttet til satsningsområder må håndteres i de ordinære økonomiprosessene. Plan for tilvenning (jmf. Vedtak i utvalg for helse, oppvekst og kultur 2025-73) innarbeides i ØHP for 2026.

1. Barnehagekvalitet:

- **Positiv utvikling:** Barnehagene i Melhus viser en positiv utvikling når det gjelder kvalitet, med fokus på systematisk arbeid og involvering av hele personalgruppen
- **Kompetanseheving:** Det er lagt stor vekt på kompetanseheving blant de ansatte, noe som er avgjørende for å opprettholde og forbedre kvaliteten i barnehagene

2. Kvalitetsutvikling gjennom REKOM:

- **Samarbeid og kompetanse:** REKOM har bidratt til styrket samarbeid og kompetanseutvikling i barnehagesektoren. Dette har ført til bedre pedagogisk praksis og økt kvalitet i barnehagetilbudet

3. Foreldreundersøkelsen:

- **Foreldres tilfredshet:** Resultatene fra foreldreundersøkelsen viser at foreldrene generelt er fornøyde med barnehagetilbudet. Dette indikerer at barnehagene klarer å møte foreldrenes forventninger og behov

4. Nøkkeltall for 2024:

- **Bemanning og kompetanse:** Melhus oppfyller kravene til pedagognormen, og andelen barnehagelærere og fagarbeidere øker. Dette er positivt for kvaliteten på barnehagetilbudet
- **Mannlige ansatte:** Andelen menn i barnehagene er høyere enn landsgjennomsnittet, noe som bidrar til et mer variert og inkluderende miljø

5. Barn og foreldres medvirkning:

- **Medvirkning:** Barnehagene legger til rette for barns og foreldres medvirkning, noe som er viktig for å sikre et godt barnehagemiljø og tilpasse tilbudet til barnas behov

6. Spesialpedagogisk hjelp:

- **Tilrettelagt tilbud:** Barnehagene i Melhus gir et godt tilrettelagt tilbud til barn med særlige behov, noe som er viktig for deres utvikling og trivsel

7. Minoritetsspråklige barn:

- **Inkludering:** Barnehagene jobber aktivt med inkludering av minoritetsspråklige barn, noe som bidrar til et mer inkluderende og mangfoldig miljø

8. Opptak, kapasitet og prognoser:

- **Tilgang til barnehageplasser:** Melhus har tilstrekkelig kapasitet til å møte behovet for barnehageplasser, og prognosene viser en økning i antall barn frem mot 2045. Dette innebærer at man erstatter barnehageplasser for Strandvegen barnehage, når denne blir nedlagt i forbindelse med ny veistruktur i området

9. Satsningsområder for 2025:

- **Fremtidige tiltak:** Satsningsområdene for 2025, som implementering av BTI, søkelys på nærværsfaktorer og rekruttering av kvalifisert personale, digitalisering og tilvenningsplan vil bidra til videre utvikling og forbedring av barnehagene

10. Tilstandsrapporten for barnehagene i Melhus 2024 viser at barnehagene har høy kvalitet og oppfyller de fleste kravene til bemanning og kompetanse. Det er viktig å fortsette arbeidet med kompetanseheving, inkludering og samarbeid med foreldrene for å sikre et godt barnehagetilbud. Satsningsområdene for 2025 vil bidra til videre utvikling og forbedring av barnehagene, og det er viktig at disse prioriteres i kommunens økonomi- og handlingsplan

11. Denne tilstandsrapporten inneholder ikke en egen tiltaksdel, men satsningsområder fra denne kan legges inn i planer som allerede finnes i dag, som økonomi- og handlingsplanen, kompetanseplan, rekrutteringsplan osv.

12. Kvalitet i barnehagene, gjennom kompetente ansatte, er viktig og avgjørende for en god pedagogisk tjeneste i barnehagene. Vi har sett at fravær og mangel på vikarer fører til utfordringer for å opprettholde et trygt og stabilt arbeidsmiljø og barnehagemiljø. Barnehagens ansatte skal bidra til en kvalitetsbærende praksis og arbeide for et inkluderende felleskap. Ustabilitet i personalgrupper utfordrer dette bildet. Derfor anser vi det som nødvendig å arbeide parallelt med å rekruttere og beholde ansatte, samt se på det spesialpedagogiske feltet og inkluderende praksis. Vi ønsker å ha god og nok kompetanse hos ansatte i barnehagene til å gi barna et trygt og godt møte med barnehagen, gjennom en faglig forankret tilvenningsstrategi for de som er ny i barnehagen. Dette vil vi ivareta gjennom ny plan for tilvenning for barnehagene i Melhus
13. Gjennom samarbeid med Matematikksenteret ønsker Melhus-barnehagene å være fremst i skoen også på faglig utvikling, hvor vi skaper læringsmiljø basert på kunnskap og barns nysgjerrighet. Vi ønsker at barnehagene skal bidra til bedre faglige resultater oppover i skoleløpet, ved å opparbeide oss mer kunnskap om ulike fagfelt, spesielt digitalisering, matematikk og språk

Konklusjon:

Tilstandsrapporten for barnehagene i Melhus 2024 viser at barnehagene har høy kvalitet og oppfyller de fleste kravene til bemanning og kompetanse. Det er viktig å fortsette arbeidet med kompetanseheving, inkludering og samarbeid med foreldrene for å sikre et godt barnehagetilbud. Satsningsområdene for 2025 vil bidra til videre utvikling og forbedring av barnehagene, og det er viktig at disse prioriteres i kommunens økonomi- og handlingsplan.

Denne kvalitetsmeldingen inneholder ikke en egen tiltaksdel, men satsningsområder fra denne kan legges inn i planer som allerede finnes i dag, som økonomi- og handlingsplanen, kompetanseplan, rekrutteringsplan osv. Kvalitet i barnehagene, gjennom kompetente ansatte, er viktig og avgjørende for en god pedagogisk tjeneste i barnehagene. Vi har sett at fravær og mangel på vikarer fører til utfordringer for å opprettholde et trygt og stabilt arbeidsmiljø og barnehagemiljø. Barnehagens ansatte skal bidra til en kvalitetsbærende praksis og arbeide for et inkluderende felleskap. Ustabilitet i personalgrupper utfordrer dette bildet. Derfor anser vi det som nødvendig å arbeide parallelt med å rekruttere og beholde ansatte, samt se på det spesialpedagogiske feltet og inkluderende praksis. Vi ønsker å ha god og nok kompetanse hos ansatte i barnehagene til å gi barna et trygt og godt møte med barnehagen, gjennom en faglig forankret tilvenningsstrategi for de som er ny i barnehagen. Dette vil vi ivareta gjennom ny plan for tilvenning for barnehagene i Melhus.

Gjennom samarbeid med Matematikksenteret ønsker Melhus-barnehagene å være fremst i skoen også på faglig utvikling, hvor vi skaper læringsmiljø basert på kunnskap og barns nysgjerrighet. Vi ønsker at barnehagene skal bidra til bedre faglige resultater oppover i skoleløpet, ved å opparbeide oss mer kunnskap om ulike fagfelt, spesielt digitalisering, matematikk og språk.

Kommunestyret anbefales å ta rapporten til orientering og støtte videre arbeid med kvalitetsutvikling i barnehagene i Melhus.

Vedlegg

- 1 Årsmelding Melhus kommune 2024.pdf
- 2 Tilstandsrapport-kvalitetsmelding 2024

Andre dokumenter som ikke er vedlagt saken: